

d'Urgell i Pallars, si bé aquest consentí a posar totes les altes valls pallareses en el domini episcopal urgellès.

c) La perplexitat d'Abadal devia augmentar pel fet que junt amb *Baén* se cita *Boet*, com hem vist en el doc. d'aquell segle, i *Boet* és a l'alta Vall Ferrera; però evidentment ell no sabia que *Boet* és nom duplicat: n'hi ha un altre prop de Baén (V. la n. 4) ultra el de V. Ferrera (damunt Àreu). D'altra banda anotem que Baén en molts dels docs. citats va amb Taús, Castells, Senyús i altres pobles que ja pertanyen a l'Urgellet, car Baén tira aigües cap a la N. Pallaresa però arran de la carena d'aiguavés al Segre, i és clar que Oliana, Cabó, Organyà i la V. de Rialb, que també figuren a l'Acta de 839 són encara molt més al Sud que Baén.

Sigui com vulgui, el fet lingüístic és ferm i indisputable. *Baines* [que valdria més grafiar *Vaines*] i *Baén* són dos noms enterament inconnexos en l'aspecte etimològic i lingüístic.

ETIM. Per ara només es prudent assegurar del tot que és un nom pre-romà, i també es quasi indiscutible que la forma etim. fou BAGINN- o BAGE(N)N-; de compartiment lingüístic no precisable amb completa seguretat. Com veurem no hi manquen contactes indoeuropeus o centro-europeus (A); hi ha germanor lingüística amb noms (sobretot NLL) no tots catalans, però quant als noms de lloc són tots de la zona pirinenca, aquitano-basca (B); en domini català es retroba la terminació en bastants noms, de la zona pirinenca central, en uns inequívocament, no tant en d'altres: entre aquells els en -GIN(N): *Adraén, Odén* (OTTGIN); també afegint-s'hi -s (probablement -GINNES o bé -GENNES): *Ensagens* (Andorra), *Naens* (Flamicell); en altres almenys hi ha -ENN: *Borén, Larén, Llarvén, Tervén, Arven(y)* —i *Atens* (veg. s. v., vol. II).

C) Cal, però, separar-ne *Enrens* i algun altre, on la base és la bascoide -entze; i també els noms bascoïdes en -GIN, com a nom d'agent, o el seu derivat -GINZA (HAGINTZA > *Ainsa, La Guinsa* de Taüll), car en la baixa latitud de *Baén*, una base -GIN amb -N simple hauria donat -(i)é, com sigui que la -n' intervocàlica només apareix conservada en les valls de l'extrem NO. (E. T. C. I, 125d).

En conclusió la major probabilitat en el present paisatge toponomàstic és que sigui un nom bascoïde; o almenys del compartiment ibero-basco-aquitànic. I certament no manca un enllaç basc ben probable: l'arrel *bag-* està amplament desenrotllada en el lèxic d'aquesta llengua, en el sentit de privació, despullament. *Bage* hi funciona, en els dialectes orientals, amb paper de preposició: 'sense'; en altres, com a adj. «desprovis» (Azkue), substantivat 'misèria', en el Roncal; d'aquí bastants derivats, i en primer lloc el verb *bagetu* «despojar» que Azkue registra no sols al Roncal i Zaraitze sinó també com a general a Guipúscoa i a Biscaia; *Bagenet* és un agre. d'Arrieta, prop de Gernika. El nostre BAGENN-/GINN seria, doncs, nom de paratges erms o pobres, dels alts pendents damunt Gerri.

Però ¿està d'acord aquest enllaç basc amb la terminació? Lliga això amb la -NN doble de -GENN

Examinem, doncs, les afinitats anunciades.

A) Com que Weisgerber va demostrar que en els noms renans, almenys a la zona trevèrico-belgo-lorenesa hi havia significatives coincidències amb el substrat aquitano-hispànic, convé no silenciar que Weisgerber i Lehner (Denkm. d. Provinzial-Museums in Bonn, 1918, n. 162) llegiren *Baenius Cassianus* el nom d'un legionari, *strator consularis*, de la legió Minervia I, guarnició de Bonn en els aa. 205-8 (*Baenius C.* segons CIL XII, 808). Val a dir que Weisgerber dubta si és nom substràtic o bé proto-germànic; suposo fixant-se que, en altres inscr., el *Baenis-Semana Mons* consta com nom del Thüringer Wald (que és entre Francfort, els Sudetes i Leipzig).

Hi ha, però contactes (més pròxims geogràficament) amb noms circumpirenaics, suspectes de ser cèltics o sorotàptics: AGINNUM > *Agén* vora el riu Garona (amb una escadussera grafia d'un doc. del S. IX, Alta Garroxa, que hem comentat, a prop d'*Aguja*), i amb *Ain* a la S.^a d'Espadà (V. els respectius arts.). Adhuc s'hi podria trampejar una combinació amb el prefix AMB(H)I-'entorn', imaginant que es reduís a BI- com ho fa el germànic, obtindríem B-AGINN-, com en el nostre NL. Rebuscada combinació, certament, i fins arbitrària, passat que hi trobéssim algun suport pirinenc. *Baiarca*, te. Romadriu, sembla BAG-ERKA (amb el sufix celtoide de *Llerca, Luzercho, Uzerche*); l'aranès *Bagergue* sembla venir de BAG-ÍSSIKO- (cf. cast. *Vernesga* VERONISSIKA). Però com que en aquests ja no hi ha -INN, no apunta la combinació amb AGINNUM sinó amb el basc BAGE-.

B) Hi ha identitat perfecta amb *Bagen* NL del Coserans, on tenim la terminació coseranesa i començera -ENN, que descabdello en *Btr.z.Nfg.* 1973, 244, 256 i n. 127. No és municipi, però P. Viteau, que ha treballat molt en toponímia de l'Arieja me l'assenyala en el c.^o de Massat (te. Biert) i en el de St. Lizier (te. Santaraille). D'altra banda, a l'alt Aragó hi havia hagut un poble *Bagen*, veí de Huerta de Vero (uns 10 k. NO. de Barbastro), car l'escriu d'un doc. de 1279 ho era de tots dos pobles (doc. 46.37, en Navarro Tomás, *Docs. Ling. del Alto-Ar.*). Doncs podem veure la germanor de aquests noms amb els *Baiarca/Bagergue* citats (cf. A) i amb *Baiasca* de l'Alt Pallars (on tenim sufix -ASK- que fou també ibero-basc). Ben versemblant.

C) Com que la terminació -ENN/INN s'ha demostrat decisiva en aquesta indagació, convé escorcollar millor alguns noms d'aquest costat. *Tervén* és al peu de *Tírvia* (pron. basconitzant del ll. TRIVIA 'trifurcació'), sembla que hi hagi d'haver connexió amb aquest, i essent lloc molt menys important que *Tírvia*, té aires de fill d'aqueix pare; però la terminació s'hi mostra rebeca, i així també pensem en una base com ara TARVINNUM amb arrel i aires indoeuropeus: TARVO/TAURO-, tan productiu en cèltic com en el gr.-ll. *tauros* (no oblidem que el cat. *Torelló* és cèlt. TAURELLONO-). *Larén* recorda colpidorament el lliguroide *Lerins* de Provença, o bé seria potser un LARINNO- derivat del cèlt. LĀRO ('pla', ie. PLARO-). D'altra banda *Larén*,